

# Перспективи розвитку підприємництва на селі та роль консалтингу в цьому

Стаття присвячена нагальним проблемам розвитку підприємництва на селі, побудові інституціональної системи його забезпечення, формуванню інноваційного інституціонального забезпечення консалтингового сервісу та його інтеграції в систему державного управління агропромисловим виробництвом.

**Ключові слова:** інституціональна система, консалтинговий сервіс, концептуальний підхід, агропромислове виробництво.

Статья посвящена актуальным проблемам развития предпринимательства на селе, построению институциональной системы его обеспечения, формированию инновационного институционального обеспечения консалтингового сервиса и его интеграции в систему государственного управления агропромышленным производством.

**Ключевые слова:** институциональная система, консалтинговый сервис, концептуальный подход, агропромышленное производство.

The article is devoted to topical issues of entrepreneurship in rural areas, the construction of institutional support, institutional support to the formation of innovative consulting services and its integration into the system of government agricultural production.

**Keywords:** institutional system, consulting services, conceptual approach, the agro-industry.

**Постановка проблеми.** Стрімкий розвиток сучасних процесів глобалізації та подальша інтеграція України до системи світового господарства передбачають проведення державою економічної політики, спрямованої на стимулювання нарощування обсягів зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств. Особливого значення для національної економіки набуває розвиток сільськогосподарських підприємств та їх зовнішньоекономічної діяльності, побудові інституціональної системи розвитку аграрної сфери та формування інноваційного інституціонального забезпечення консалтингового сервісу агропідприємств.

**Аналіз досліджень та публікацій з проблеми.** Великий внесок у розвиток сільськогосподарських підприємств зробили багато вчених, серед яких відомі вітчизняні вчені П.Т. Саблук, В.Г. Ткаченко, О.В. Ульянченко та інші [1–3].

Проблемі інноваційного забезпечення консалтингового сервісу присвячено роботи зарубіжних та багатьох українських науковців, серед яких Мила Кубр, Калверт Макхем, Стенлі Джонсон, О. Витвицька, М. Кропивко, А. Галич, Р. Шмідт та ін., що глибоко характеризують інформаційно-консультаційну діяльність її становлення та перспективи розвитку [4–10].

**Мета статті.** Розглянути перспективи розвитку підприємництва на селі, його нагальні проблеми та роль консалтингу в побудові інституціональної системи державного управління агропромисловим виробництвом.

**Виклад основного матеріалу.** Сільське господарство є однією зі стратегічно важливих галузей, яка спроможна значно підвищити конкурентоспроможність держави на світовому ринку.

Щоб вивести Україну в число розвинутих в аграрному відношенні країн світу, необхідно здійснити організаційну, економічну, технічну і технологічну трансформацію сільського господарства, спрямовану на забезпечення його конкурентоспроможності, соціальної організації та забезпечення екологічної і продовольчої безпеки.

Перехід до високопродуктивних технологій як однієї з умов досягнення високих темпів соціально-економічного розвитку економіки країни може забезпечити трансформація аграрної сфери через зміну і удосконалення інституціонального забезпечення, яке є обов'язковим елементом надання аграрному сектору організованості, прогнозованості і керованості. Воно передбачає створення організаційних структур на макро- та мікрорівні, головним завданням яких є забезпечення функціонування галузей та продовольчої безпеки країни.

Інституціональна система розвитку аграрної сфери економіки потребує досконалого інституційного забезпечення, а головне – створення інституціональних умов функціонування базисних і похідних інститутів. Побудова інституціональної системи здійснюється з дотриманням принципів: системності; справедливого розподілу прав і обов'язків учасників ринку; узгодженості внутрішньо державних інституцій (правил гри) із міжнародними нормами; рівноконкурентного доступу економічних агентів до обмежених ресурсів державної підтримки; забезпечення мінімізації дискримінаційного впливу постачальників ресурсів на відтворювальні процеси в галузі [1].

Подальша інституціоналізація аграрної економіки у напрямку розвитку ринкових відносин передбачає удосконалення: інституту власності й організаційних форм господарювання на селі; створення функціональних професійних і міжпрофесійних об'єднань – інститутів саморегулювання й самозахисту; контракту та інфраструктури маркетингу продукції; організації праці й управління; моніторингу та інформаційного забезпечення.

Формування дієвої інституціональної структури аграрного ринку передбачає: створення сприятливого мотиваційного клімату функціонування системи виробництва і збуту сільськогосподарської продукції; формування справедливих ринкових цін, які забезпечать еквівалентність відтворення

## ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

вкладеного у виробництво капіталу; поліпшення маркетингу і аграрної логістики; впровадження інновацій й забезпечення загальної конкурентоспроможності галузі.

Перехід до аграрної економіки, основаної на інноваціях та інтелектуальному капіталі, висуває високі вимоги до інституціональних засад забезпечення аграрного консалтингу. Формування інноваційного інституціонального забезпечення консалтингового сервісу має відбуватися шляхом удосконалення законодавчої і нормативно-правової його бази, врахуванню менталітету селян, поточних і стратегічних інтересів розвитку сільського господарства і сільських територій [11].

Концептуальне бачення розвитку інститутів аграрного ринку ґрунтується на комплексному аналізі й методологічних положеннях, а також оцінці сучасного стану їх організації у системі функціонування аграрної економічної системи як на макро-, так і на мікрорівні. Суб'єктам сільськогосподарської консалтингової діяльності слід продовжувати практику поширення серед виробників рекомендацій технологічного характеру. Перспективним кроком у цьому напрямі є налагодження більш тісної інформаційної співпраці з передовими підприємствами, які в складних економічних умовах можуть налагодити успішну економічно-ефективну роботу. Для вивчення та поширення цього досвіду слід створити відповідний механізм, що передбачатиме надання таким підприємствам особливого статусу (базових), економічні інструменти зацікавлення власників таких господарств у розповсюдженні свого досвіду, а також стимулюватиме співпрацю цих підприємств з представниками аграрної науки (безкоштовне представлення зразків насіння нових сортів, засобів захисту рослин, техніки тощо).

На рисунку представлена концепція інтеграції консалтингу в систему державного управління агропромисловим виробництвом.

Завданням консалтингу має стати підтримка ефективного зворотного зв'язку між агропромисловими формуваннями та іншими інститутами: державою, регіональним керівництвом, аграрною наукою і системою професійної освіти з метою ефективної їх взаємодії. Виконання цього головного завдання свідчить про ефективність інтеграції консалтингу в механізм стратегічного управління аграрними системами і слугує найважливішим ресурсом власного інституціонального розвитку.

Отже, формування інноваційно-інституціональної системи і механізмів її регулювання для консалтингової діяльності в аграрній сфері передбачає утвердження її ринкових інститутів та інституцій, забезпечують: розвиток конкурентоспроможного аграрно-промислового великотоварного виробництва; організацію розвитку сільських територій на основі програм, що передбачають розвиток виробничої і соціальної інфраструктури з дотриманням соціальних стандартів життєзабезпечення сільських жителів; організацію фінансового забезпечення шляхом створення Фонду розвитку сільських територій; організацію кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників шляхом розширення кредитних кооперативних структур на чолі зі створеним Кооперативним банком тощо.

Важлива забезпечуюча роль у цьому належить дорадчим професійним об'єднанням і громадським організаціям насамперед в плані консолідації зусиль саморегулювання, що визначатиме конкурентоспроможність аграрних товаровиробників.



Концепція інтеграції консалтингу в систему державного управління агропромисловим виробництвом

Джерело: сформовано автором.

**Висновки**

Перспективи розвитку підприємництва на селі передбачають побудову інституціональної системи його забезпечення, що потребує формування інноваційного інституціонального забезпечення аграрного консалтингу. Ведення консалтингової діяльності в аграрній сфері базується на системі інформаційного, консультаційного обслуговування із залученням сучасних інформаційних технологій та будується шляхом його інтеграції в систему державного управління агропромисловим виробництвом.

**Список використаних джерел**

1. Саблук П.Т. Інституціональні засади трансформацій в аграрній сфері: доповідь на Тринадцятих річних зборах Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників 20-21 червня 2011 року / П.Т. Саблук. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2011. – С. 6.

2. Ткаченко В.Г. Экономическая политика государства в Украине: учебно-методическое пособие / В.Г. Ткаченко, В.И. Богачев, С.Л. Катеринец. – Луганск: «Книжнийсвіт», 2007. – 101 с.

3. Ульянченко О.В. Організація інформаційного забезпечення управління ресурсним потенціалом / О.В. Ульянченко // Ресурсний потенціал аграрного сектору України: управлінський аспект / Монографія. – Суми: «Довкілля», 2010. – С. 266-282.

4. Маххэм К. Управленческий консалтинг / К. Маххэм; пер. с. англ. – М.: Дело и Сервис, 1999. – 288 с.

5. Курб М. Управленческое консультирование / М. Курб. – 2 т. – М.: Интерэкспорт, 1992. – 235 с.

6. Kalna-Dubinyuk T.P. The Development of Extension Service in Ukraine and the Worldwide Experience. Text-book / T.P. Kalna-Dubinyuk, Stanley R. Johnson. – Kyiv: Agrarnanauka, 2005. – 200 с.

7. Витвицька О.Д. Особливості інноваційних процесів функціонування сільського господарства: польський досвід в умовах СOT / О.Д. Витвицька, Т.П. Кальна-Дубінюк, В.А. Скрипниченко // Науковий вісник НАУ. – 2008. – № 120. – С. 115-120.

8. Кропивко М.Ф. Шляхи розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні / М.Ф. Кропивко // Науковий вісник НУБіП України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2011. – Вип. 168. – Ч. 3. – С. 10-16.

9. Галич О.А. Сільськогосподарське дорадництво: навч. посібн. / О.А. Галич, О.А. Сосновська. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 368 с.

10. Шмідт Р.М. Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України: в документах та матеріалах: вересень-грудень 2004. – Т. 3 / Р. М. Шмідт. – К.: Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України, 2004. – 404 с.

11. Кальна-Дубінюк Т.П. Проблеми та напрями підвищення ефективності агроконсалтингової діяльності в Україні / Т.П. Кальна-Дубінюк // Формування ринкових відносин. – 2012. – № 11. – С. 146-153.

УДК 336.74

М.Д. АЛЕКСЕЄНКО,  
д.е.н., професор кафедри банківської справи, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана,  
А.В. ЯРОВА,  
ст. викл. кафедри банківської справи, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

# Проблемні питання розрахунково-касового обслуговування банками клієнтів

*Розглянуто актуальні питання надання банками клієнтам розрахунково-касових послуг. Визначено окремі напрями подальшого розвитку безготівкових розрахунків.*

**Ключові слова:** банки, безготівкові розрахунки, гроші, електронні гроші, грошовий обіг.

*Рассмотрены актуальные вопросы предоставления банками клиентам расчетно-кассовых услуг. Определены отдельные направления дальнейшего развития безналичных расчетов.*

**Ключевые слова:** банки, безналичные расчеты, деньги, электронные деньги, денежный оборот.

*The actual questions of the banks clients cash-settlement services. Establish separate the issues of further development of cashless settlements*

**Keywords:** banks, cash-settlement, money, electronic money, money turnover.

**Постановка проблеми.** У ринковій економіці сфера застосування готівки як засобу обігу, платежу і нагромадження вартості дуже обмежена. Переважна частина розрахунків і платежів відбувається без використання готівки, шляхом переказування грошових коштів з рахунків платників на рахунки одержувачів коштів, які відкриті в банках. В Україні готівковий обіг продовжує відігравати значну роль в економічних процесах. Оптимізація сфери грошового обігу, вдосконалення його організації та структури мають важливе значення для досягнення фінансової та макроекономічної стабільності вітчизняної економіки.

**Аналіз досліджень та публікацій з проблеми.** Дослідженню грошових розрахунків присвячено роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців та практиків. Проте пи-